

TAHKİK

İslami İlimler Araştırma ve Neşir Dergisi

Tabkik İslami İlimler Araştırma ve Neşir Dergisi altı ayda bir Türkçe yayınlanan uluslararası hakemli tematik bir dergidir. Bu ana tema, tahkik (edisyon kritik) denen yazma bir metnin neşre hazır hale getirilmesidir. Daha açık bir ifadeyle yazma bir metnin, mevcut tek nüshasına veya nüshalarına dayanarak müellifin kaleminden çıkmış haline ulaşmaya çalışılması ve neşre hazır hale getirilmesidir. Ayrıca yazmalar (mahtûât) hakkında araştırma, kataloglama, kütüphane ve literatür tanıtımı gibi araştırma yazıları da bu temaya dahildir.

Tabkik'in hedefi, genel olarak İslâm ilimler tarihindeki bilimsel birikimin parçası olan yazma metinlerin kritik edilip yeniden yorumlanarak neşirlerinin yapılmasıdır. Tahkik, orta Anadolu ve İstanbul bilim geleneğinde üretilen metinleri incelemektedir.

Tabkik'in temel araştırma alanı İslami ilimlerdir. Temel İslam bilimleri, felsefe ve din bilimleri ile İslam tarihi ve sanatlarından oluşan ilahiyat temel alanı ile tarih ve İslam felsefesi alanlarındaki araştırma ve neşirler bu alana dâhildir. *Tabkik*'te yukarıdaki alanlarda edisyon kritik ve değerlendirme yazıları başta olmak üzere Latin alfabesine nakil, sadeleştirme, tercüme, telif, tanıtım ve kritik araştırma makaleleri de yayımlanabilir. Ayrıca İslami ilimler başta olmak üzere Arapça, Osmanlı Türkçesi, Farsça risalelerin tahkikli neşri yayımlanabilir.

Tabkik, Türkçe bölümünde “İSNAD Atıf Sistemi”ni, Arapça bölümünde ise “İSAM Tahkikli Neşir Esasları (İTNES)” kılavuzunu uygulamaktadır. Tahkik, Konya’da *Hacıveyiszade İlim ve Kültür Vakfı* tarafından *Ebû Said Hâdimî Tabkik Merkezi*’nin bir süreli yayını olarak faaliyete başlamıştır.

editör'den

Tahkik'in elinizdeki bu dördüncü sayısında, mantık, tefsir, tasavvuf, fıkıh ve biyografi alanlarında, biri Farsça olmak üzere beş adet risalenin tahkikli neşri, bir risalenin Latin harfli karşılıklarıyla neşri ve bir biyografi-literatür çalışması yer aldı. Bir değerlendirme ve bir tanıtım yazısı ile sonlandı. İlk makale olarak Necmeddin el-Kâtibî'nin (ö. 675/1277) *Şemsiyye* adlı mantık eserine yine kendisinin yazdığı *Şerhu'l-mevâzi'i'l-müşkile* adlı şerhi Ferruh Özpilavcı ve Abdullah Öztop tarafından tahlil ve kritik edilerek neşre hazırlandı. Dirase kısmında yazarlar, bu şerhi, diğer mantık eserlerinin muhtevasıyla mukayese ederek, tablolarla desteklemiş; ayrıca bugüne ulaşan tek nüshasının yazarına aidiyetini ve kodikolojik özelliklerini tartışmışlardır. İkinci makale, müstakil olarak tefsiri yapılan ayetlerden biri olan Nahl sûresi 90. ayete Mustafa Rüşdî tarafından yazılan tefsirin Mustafa Özel tarafından gerçekleştirilen tahkikli neşridir. Müellif, tefsirin işârî açıdan yapıldığını ifade etmekteyse de, naşir eserin siyasal tefsire daha yakın durduğunu belirtmiştir.

Üçüncü makale ise Muammer Bayraktutar'ın yayına hazırladığı Kazâbâdî'nin *İlmu'l-bâtın* isimli risalesinin tahlilini, tahkikli neşrini ve tercümesini içermektedir. Kazâbâdî döneminde cereyan eden tartışmalara binaen zâhir ve bâtın meselesini ilmî olarak değerlendirmek üzere bu risaleyi kaleme almış; zâhirle uyum içerisinde ve dengeli bir bâtın anlayışının ilkelerini ortaya koymaya çalışmıştır.

Dördüncü makale ise Adem Çiftci tarafından hazırlanan Mecelle Cemiyeti üyelerinden Kırımlı Abdüssettâr Efendi'nin *Tenbîhu'r-rukûd* isimli risalesinin tahlil ve neşridir. Risale, ceza muhakeme usulünde hükümden sonra, infazdan önce ortaya çıkan bazı arızı durumların Allah (kamu) hakkıyla ilgili bazı ağır cezaları düşürüp düşürmeyeceğini tartışmaktadır. Yine fıkıhla ilgili olan beşinci makale ise İsmail Bilgili tarafından Latin harflerine aktarılarak değerlendirilen Ahmed Reşid Paşa'nın *Hazret-i İmâm-ı A'zam'ın Siyâsî Tercüme-i Hâli* isimli risalesidir. Eser, Ebû Hanîfe'nin ilmî, ahlâkî, içtimaî ve siyâsî yönü hakkında değerli bilgiler ihtiva etmektedir.

Tahkik dergisinde bir ilk olarak Farsça bir risalenin neşrini yayımlamaktan dolayı mutluyuz. Bu makale Kübrevî şeyhi Alâüddeve-i Simnânî'nin vefatından sonra müritlerine bir kılavuz olması gayesiyle kaleme aldığı *Beyânu zikri'l-hafıyyi'l-müsteclib li'l-ecri'l-vefi* isimli Farsça risalesinin Kübra Zümrüt Orhan tarafından yapılan neşrini içermektedir. Yine yayın politikamızın bir gereği olarak yazmalar hakkında değerli bilgiler içeren bir biyografi-literatür makalesi de bu sayıda yer almaktadır. İsrail Şen'in hazırladığı Molla Kesteli'nin hayatı ve eserleriyle ilgili çalışma müellifin hayatı yanında gerek bibliyografik kaynaklar, gerekse kütüphane kataloglarından hareketle Kesteli'nin eserlerinin tespiti, bizzat incelenmesi ve tanıtımını ihtiva etmektedir.

Tabkik'in stratejisine katkı sağlamak amacıyla planlanan, ilk iki sayıda yayımladığımız Brill Yayınevinin ve Ma'hedi'l-Mahtûtati'l-'Arabiyye'nin çıkardığı tahkik sahasında yayımlanan dergiler üzerine araştırma ve değerlendirmelerin üçüncüsü olarak bu sayıda, tenkitli metin neşri türlerinden süreli yayınlardan *Cezayir Elyazma Eserler Dergisi*'nin şimdiye kadar çıkmış sayılarının içerik ve değerlendirmesi yer almaktadır. Bu sayı, bu yıl yayımlanmış L.W.C van Lit'in *Among Digitized Manuscript* adlı İngilizce eserine Betül Kara tarafından yapılan tanıtım ile sona ermektedir.

Dergimiz adına sevindirici haber ise şöyledir: *Tabkik*, 09.10.2019 tarihi itibarıyla uluslararası alan indeksi MLA International Bibliography'ye kabul edilmiştir. Ayrıca *Tabkik*'te yayımlanan makaleler İSAM İlahiyat Makaleleri Veri Tabanı, PhilPapers: Online Research in Philosophy, ROAD: Directory of Open Access Scholarly Resources, OpenAIRE, İdealonline: Türkçe Online Kütüphane, ESJI: Eurasian Scientific Journal Index, Academia.edu gibi dijital platformlarda yer almaktadır. İndeks ve platformlarda *Tabkik*'in yer almasındaki gayret ve destekleri sebebiyle editör yardımcımız Halil İbrahim Delen'e müteşekkirim.

Bu sayının yayımlanmasında emeği geçen Hacıveyiszade İlim ve Kültür Vakfı başkanı Mehmet Çaba'ya, başkan yardımcısı Ahmet Demirbaş'a ve vakıf üyelerine, ayrıca mizanpajını yapan Furkan Selçuk Ertargin'e teşekkür ederim. Bu sayının hazırlanmasındaki özverili gayreti ve destekleri sebebiyle editörler kurulu üyemiz Mahmut Samar'a, değerlendirme ve tanıtım yazılarındaki katkılarından dolayı Osman Demir'e müteşekkirim. Yine yazar, hakem ve editörler kurulu üyesi olarak emek veren değerli bilim insanlarına şükranlarımı sunar, değerli okuyuculara keyifli okumalar dilerim. *Tabkik*, bilimin entelektüel bir alanı olan yazmalara ve kütüphanelere dair araştırmaları yayımlayarak yoluna devam etmektedir.

Murat Şimşek